



Bevakning av ny information om bioetik med fokus på hälso- och sjukvårdsetik. December 2019.

Research och sammanställning görs av Marie Chenik. Bevakningen är resultatet av ett ideellt arbete och startade juni 2016. Ett nyhetsbrev skickas en gång/veckan till prenumeranter.

Varje månad publiceras sammanställningen av nyhetsbrev på: <https://ki.se/lime/etik-i-praktiken>

Synpunkter och förslag välkomnas och skickas till marie.chenik@ki.se

För mer information se BIOETIKNYTT på: <http://www.smer.se/>

Vecka 51-52

Förslag om minskade tvångsåtgärder för barn. Regeringen föreslår i en ny lagrådsremiss en reglering av olika tvångsåtgärder för patienter som är under 18 år.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/12/forslag-om-minskade-tvangsatgarder-for-barn/>

Ny forskning: Wennerholm Ulla-Britt et al. *Induction of labour at 41 weeks versus expectant management and induction of labour at 42 weeks* (SWEdish Post-term Induction Study, SWEPIS): multicentre, open label, randomised, superiority trial *BMJ* 2019; 367 :l6131.

<https://www.bmj.com/content/367/bmj.l6131>

Gravida oroliga när sjukhus igångsätter olika. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/gravida-oroliga-nar-sjukhus-igangsatter-olika/>

Förlossningsvården ska arbeta mer enhetligt för att förebygga att barn dör under sen graviditet. Socialstyrelsen ska utforma ett nationellt kunskapsstöd till vården senast 30 juni 2021. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7371853>

Socialstyrelsen ska utreda hur statistik ska föras kring barn som oplanerat föds i hemmet eller på väg till sjukhus, rapporterar Sveriges Radio Ekot. <https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/12/16/fodslar-utanfor-sjukhus-ska-kartlaggas-battre/>

Oredlighet i forskning – regleras i lag från årsskiftet. Lagen ökar rättssäkerheten men täcker inte alla omoraliska beteenden i forskningen

<http://lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Etik-och-lakarroll/2019/12/Oredlighet-i-forskning--regleras-i-lag-fran-arsskiftet/>

Låt inte patienterna läsa allt i journalen innan läkare hunnit prata med dem. Det skriver fyra överläkare vid onkologen i Kalmar i ett öppet brev till socialministern.

<http://lakartidningen.se/Aktuellt/Nyheter/2019/12/Overlakare-Satt-tidssparr-pa-vissa-journalanteckningar/>

Politikernas våta drömmar: Visioner och värdegrunder. <https://www.sjukhuslakaren.se/politikernas-vata-drommar-visioner-och-vardegrunder/>

Dags att politikerna är öppna – vad i välfärden måste bort? Av Lena Granqvist, samhällspolitisk chef, Saco.

<https://www.dagenssamhalle.se/debatt/dags-att-politikerna-ar-oppna-vad-i-valfarden-maste-bort-30770>

”Vi är livrädda för att de svårast sjuka och sköra patienterna kommer dö i våra armar”, skriver Laura Björnström och Akil Awad, initiativtagare till Stockholms sjukvårdsupprop. <https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/12/17/vi-ar-inte-oroliga-vi-ar-livradda/>

It-projekt har blivit miljardcirkus. Av Fredrik Öberg, biträdande överläkare PMI anestesi och intensivvård, Karolinska universitetssjukhuset Solna. <https://www.svd.se/it-projekt-i-varden-har-blivit-miljardcirkus>

Replik: *”Det behövs ett nytt journalsystem”.* Av Stefan Schildt IT-direktör, Region Stockholm

och Mikael Ohrling ordförande i Programrådet för FVM. <https://www.svd.se/det-behovs-ett-nytt-journalsystem>

Slutreplik av Fredrik Öberg: *”Viktig kritik har mötts med tystnad”.* <https://www.svd.se/viktig-kritik-har-motts-med-tystnad>

Privata vårdbolag prioriterar försäkringspatienter. <http://lakartidningen.se/Aktuellt/Nyheter/2019/12/Privata-vardbolag-prioriterar-forsakringspatienter/>

Experter: Inte olagligt att låta försäkringspatienter gå före. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/expert-inte-olagligt-att-lata-forsakringspatienter-ga-fore/>

Sjukvård på lika villkor gör ingen patient gladare. <https://www.svd.se/sjukvard-pa-lika-villkor-gor-ingen-patient-gladare>

Marknadsresonemang går inte att tillämpa på sjukvård. Av Johan Hellström, specialist i psykiatri.
<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/12/18/marknadsresonemang-gar-inte-att-tillampa-pa-sjukvard/>

Nya lösningar krävs för att komma till rätta med vårdens problem. Henrik Waldenström, öron-, näs- och halsläkare, Stockholm; blivande geriatiker, Handengeriatriken, Handens Närsjukhus
<http://lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2019/12/Nya-losningar-kravs-for-att-losa-vardens-problem/>

2 nya poddar från Socialstyrelsen:

Om utvärderingen av vården vid depression och ångestsyndrom. <https://directory.libsyn.com/shows/view/id/socialstyrelsenpadjupet>

Om jämlik vård för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

<http://socialstyrelsenpadjupet.libsyn.com/podcast/76-om-jmlik-vrd-fr-personer-med-intellektuell-funktionsnedstning>

2 nya rapporter:

SBU rapport: *Könsdysfori hos barn och unga En kunskapskartläggning.*

<https://www.sbu.se/contentassets/ba7070c014854bdf9f1fa16a896038ee/konsdysfori-hos-barn-och-unga.pdf>

Region Skånes rapport: *Språktolkning inom hälso- och sjukvård – en fråga om mänskliga rättigheter.*

<https://vardgivare.skane.se/siteassets/3.-kompetens-och-utveckling/sakkunniggrupper/kc-migration-o-halsa/spraktolk-inom-halso--och-sjukvard---en-fraga-om-manskliga-rattigheter.pdf>

Indragen rätt till tolk försämrar välfärden för alla. Av psykologen Minna Forsell.

<https://www.dagenssamhalle.se/debatt/indragen-ratt-till-tolk-forsamrar-valfarden-alla-30847>

En röntgenläkare på Oskarshamns sjukhus har utvecklat ett digitalt översättningsverktyg som gör det lättare att kommunicera med patienter som är dåliga på svenska. Det fungerar så bra att ingen tolk behövs i dag vid enklare undersökningar.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/12/13/fraser-pa-42-sprak-gor-tolken-overflodig/>

What makes a good, high-quality doctor? Khorana MM, Khorana AA. Measuring Quality. *JAMA*. 2019;322(21):2077–2078.

<https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2756294>

More Americans Are Dying at Home than in Hospitals. In a historic reversal, fewer patients are dying in hospitals. But experts warn that many families are unprepared to care for seriously ill relatives at home. <https://www.nytimes.com/2019/12/11/health/death-hospitals-home.html?smid=tw-nythealth&smtyp=cur>

Clarity, honesty matter most in critical care talks with patients. High-stakes conversations with patients and families about critical issues call for doctors to consider how their words are interpreted, Stanford researchers and experts say.

<http://med.stanford.edu/news/all-news/2019/12/clarity--honesty-matter-most-in-critical-care-talks-with-patient.html?sf114648548=1>

The Errant Ways We Talk About Brain Death. By Jordan Potter and Jason Lesandrini. Ethics Program, Wellstar Health System, Atlanta. <https://blogs.bmj.com/medical-ethics/2019/12/11/the-errant-ways-we-talk-about-brain-death/>

AMA Policies and Code of Medical Ethics' Opinions Related to Human Genome Editing.

Abigail Scheper. *AMA J Ethics*. <https://journalofethics.ama-assn.org/article/ama-policies-and-code-medical-ethics-opinions-related-human-genome-editing/2019-12>

21st International Nursing Ethics Conference and 6th International Care Ethics Conference. June 6-7, 2020. Toronto, Canada.

<https://bloomberg.nursing.utoronto.ca/pd/ethics-conference>

Vecka 50

Ingemar Engström har tilldelats Statens medicinsk-etiska råds, Smers, etikpris 2019. Han får priset ”för att han genom djup inblick i etikens många dimensioner och lång klinisk erfarenhet fördjupat samtalet kring svåra medicinsk-etiska frågor”.

<http://www.smer.se/nyheter/ingemar-engstrom-far-smers-etikpris-2019/>

Smer seminarium: Vård av barn och unga med könsdysfori: kunskap, etik och barnets rättigheter. Datum: 2020-02-06. Tid: 9:30-17:00. Plats: Drottninggatan 4.

<http://www.smer.se/seminarier/vard-av-barn-och-unga-med-konsdysfori-kunskap-etik-och-barnets-rattigheter/>

Barn som dör i vecka 42 lär skapa rubriker. Av Jona Elings Knutsson ST-läkare.

<https://www.dagenssamhalle.se/kronika/stilla-gravidas-oro-med-mer-kommunikation-30668>

Orosanmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa (nära tusen varje dag till socialtjänsten). Socialstyrelsens kartläggning för 2018. Publicerat december 2019.

<https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/nara-tusen-orosanmalningar-varje-dag-till-socialtjansten/>

Ny rapport från Myndigheten för vårdanalys. *Omotiverat olika. Socioekonomiska och regionala skillnader i cancervården.*

<https://www.vardanalys.se/rapporter/omotiverat-olika/>

En ny podd från Socialstyrelsen: *Om jämlik vård för personer med intellektuell funktionsnedsättning.*

<http://socialstyrelsenpodjupet.libsyn.com/podcast/76-om-jmlik-vrd-fr-personer-med-intellektuell-funktionsnedsttning>

Vården är ransonerad och du har rätt att veta hur. <https://www.svd.se/varden-ar-ransonerad-och-du-har-ratt-att-veta-hur>

Den offentliga sjukvården borde omedelbart sluta köpa in externa neuropsykiatriska utredningar, skriver Lars Jacobsson, professor emeritus och överläkare på psykiatriska kliniken, Norrlands universitetssjukhus.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/12/09/sluta-kop-externa-adhd-utredningar/>

Det är dags för SKR att inte bara byta namn, utan även vara beredda att ta ansvar i förhållande till sitt inflytande. Om SKR agerar som en myndighet ska organisationen behandlas som en myndighet och omfattas av offentlighetsprincipen, skriver Fia Ewald.

<https://www.dagenssamhalle.se/debatt/det-ar-en-fraga-om-demokratisk-anstandighet-skr-30621>

Viktigt att statens krav på kvalitet blir tydligare. Av Karin Båtelson.

<https://www.sjukhuslakaren.se/batelson-viktigt-att-statens-krav-pa-kvalitet-blir-tydligare/>

Ny rapport "Vem vårdar bäst?" till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO). Av Clas Rehnberg, professor i hälsoekonomi vid Karolinska institutet. https://eso.expertgrupp.se/wp-content/uploads/2018/03/2019_8-vem-v%C3%A5rdar-b%C3%A4st-191202.pdf

Intuitivt tror vi att äldre lösningar är sämre än nya. Men enligt Lindy-effekten, en teori som menar att ju äldre en idé är, desto längre kan den förväntas överleva, är det snarare tvärtom. Det skriver krönikör Adel Abu Hamdeh.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/12/06/tanka-nytt-ar-stort-men-tanka-ratt-ar-storre/>

Genteknik. "Att inte debattera är inte ett alternativ". Av Karin Broberg m.fl. Lunds universitet.

<https://www.svd.se/att-inte-debattera-ar-inte-ett-alternativ>

Human Genome Editing. AMA Journal of Ethics. *Special issue*. December 2019. *Ethics, Values, and Responsibility in Human Genome Editing*. Sean C. McConnell, PhD and Alessandro Blasimme, PhD. *AMA J Ethics*. 2019;21(12):E1017-1020.

<https://journalofethics.ama-assn.org/article/ethics-values-and-responsibility-human-genome-editing/2019-12>

Why does artificial intelligence discriminate? By Associate Professor Jeannie Marie Paterson and Dr Yvette Maker, University of Melbourne.

<https://pursuit.unimelb.edu.au/articles/why-does-artificial-intelligence-discriminate>

The rise and fall and rise again of bioethics. Blog post by Dave Archard.

<https://www.nuffieldbioethics.org/blog/the-rise-and-fall-and-rise-again-of-bioethics>

Bioethics and Political Philosophy: Nordic Perspectives. *Workshop on Well-Being, Beneficence, and Harm*. University of Iceland (Skálholt Center). May 20–22, 2020. Deadline for abstracts: January 15, 2020. <https://gregbognar.net/workshop-series/reykjavik/>

Vecka 49

Ny utredning. Socialdepartementet. *En sammanhållen god och nära vård för barn och unga.*

För att uppnå en mer sammanhållen och likvärdig vård för barn och unga i hela landet utser regeringen Peter Almgren till särskild utredare.

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/12/en-sammanhallen--god-och-nara-var-d-for-barn-och-unga/>

Prioriteringsplattformen kan stärka förtroendet för vården - En stötta för rättvis fördelning av våra gemensamma resurser. En medicinsk kommentar av Göran Hermerén, senior professor och Nils-Eric Sahlin, professor; båda avdelningen för medicinsk etik, Lunds universitet

<http://lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Kommentar/2019/11/Prioriteringsplattformen-kan-starka-fortroendet-for-varden/>

Fundamentet i läkargärningen, individuell utredning, diagnostik, behandling och etik, håller på att ersättas med politiskt beslutade utredningspaket och standardiserade vårdförlopp, utan att någon diskussion eller involvering av professionen skett. Av Stella Cizinsky m.fl.

<http://lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2019/11/Fundamentet-i-lakargarningen-riskerar-att-avskaffas/>

Nya Karolinska och ledarskapet – filmad diskussion. Samtalet kretsade kring det politiska ledarskapet, sjukhusledningens ledarskap och konsulternas informella ledarskap och hur det påverkade utvecklingen av Nya Karolinska sjukhuset. Länk till filmen:

<https://www.ledarna.se/om-ledarna/nyheter/nyheter/nya-karolinska-och-ledarskapet/>

”Nedrustad forskning i Stockholm drabbar hela landet”. En text av Lars Klareskog, Anders Ekblom och Kerstin Brismar, seniora professorer vid Karolinska institutet och tidigare överläkare vid Karolinska universitetssjukhuset

<https://www.dn.se/asikt/nedrustad-forskning-pa-karolinska-drabbar-hela-landet/>

Efter varslen på 3 sjukhus i Stockholm granskar Inspektionen för vård och omsorg patientsäkerheten.

<http://tt.omni.se/efter-varslen-ivo-granskar-patientsakerheten/a/QoWKMx>

Dödshjälp är det ultimata sättet att spara resurser. En debattartikel om dödshjälp skriven av Lars Jacobsson professor emeritus i psykiatri och 15 andra. <https://www.dagenssamhalle.se/debatt/dodshjalp-ar-det-ultimata-sattet-att-spara-resurser-30366>

"Att låsas in i en cell, en timme efter att man blivit änkling". En krönika om dödshjälp av Karin Thunberg.

<https://www.svd.se/att-lasas-in-i-en-cell-en-timme-efter-att-man-blivit-ankling>

Man kan inte gå från död till födelse så snabbt, inte i huvudet. En krönika av Jakob Ratz Endler specialistläkare, Khayelisha hospital, Kapstaden.

<http://lakartidningen.se/Aktuellt/Kultur/Kronika/2019/11/Man-kan-inte-ga-fran-dod-till-fodelse-sa-snabbt-inte-i-huvudet/>

Discussing death: Teaching clinicians how to broach tough topics with patients. By Holly MacCormick.

<https://scopeblog.stanford.edu/2019/12/03/discussing-death-teaching-the-art-of-discussing-difficult-topics-with-patients/>

<https://scopeblog.stanford.edu/tag/discussing-death/>

When waiting feels immoral: Fairness in the emergency department calls for empathy from all of us. By Jay Baruch.

<https://www.statnews.com/2019/11/25/waiting-feels-immoral-fairness-emergency-department-empathy/>

Overcoming Unconscious Bias Takes Strategy and Collective Effort. By Uché Blackstock, MD.

<https://www.acepnow.com/article/overcoming-unconscious-bias-takes-strategy-and-collective-effort/>

Till sist...

Jag läste i SvD att Magnus Lindroth har avlidit 80 år gammal. Han var barnläkare verksam på neonatalavdelningen i Lund. Jag är mycket tacksam att under många år ha haft honom som stöd och samtalspartner i mitt etikarbete. Så här skriver vänner och arbetskamrater bland annat om honom: *"Framgångarna inom vården av svårt sjuka nyfödda barn ledde ibland till situationer då det var tveksamt om fortsatt vård var meningsfull. Med stringens och tydlighet deltog Magnus i de etiska överväganden som är en del av god sjukvård. Han var medlem i etikrådet på Lunds universitetssjukhus, arrangerade etikforum, och undervisade gärna i etiska frågor. År 2005 belönades han med Hippokratespriset, Svenska läkaresällskapets pris för etik i klinisk verksamhet"*.